

Universitat
de les Illes Balears

Cicle de conferències

La UOM al centre Flassaders de Palma

Vicerectorat
de Projecte Cultural
i Universitat Oberta

Universitat
Oberta per a
Majors UOM

Ajuntament **de Palma**

Xarxes socials: informació o fake news. Com gestionar-ho?

Octubre, 2022

Soc periodista,
faig feina al
Servei de
Comunicació
de la UIB

COMUNICACIÓN INSTITUCIONAL
COMUNICACIÓN POLÍTICA

Yolanda
SERRANO

**ALERTA
SPOILER**

Ens
informen

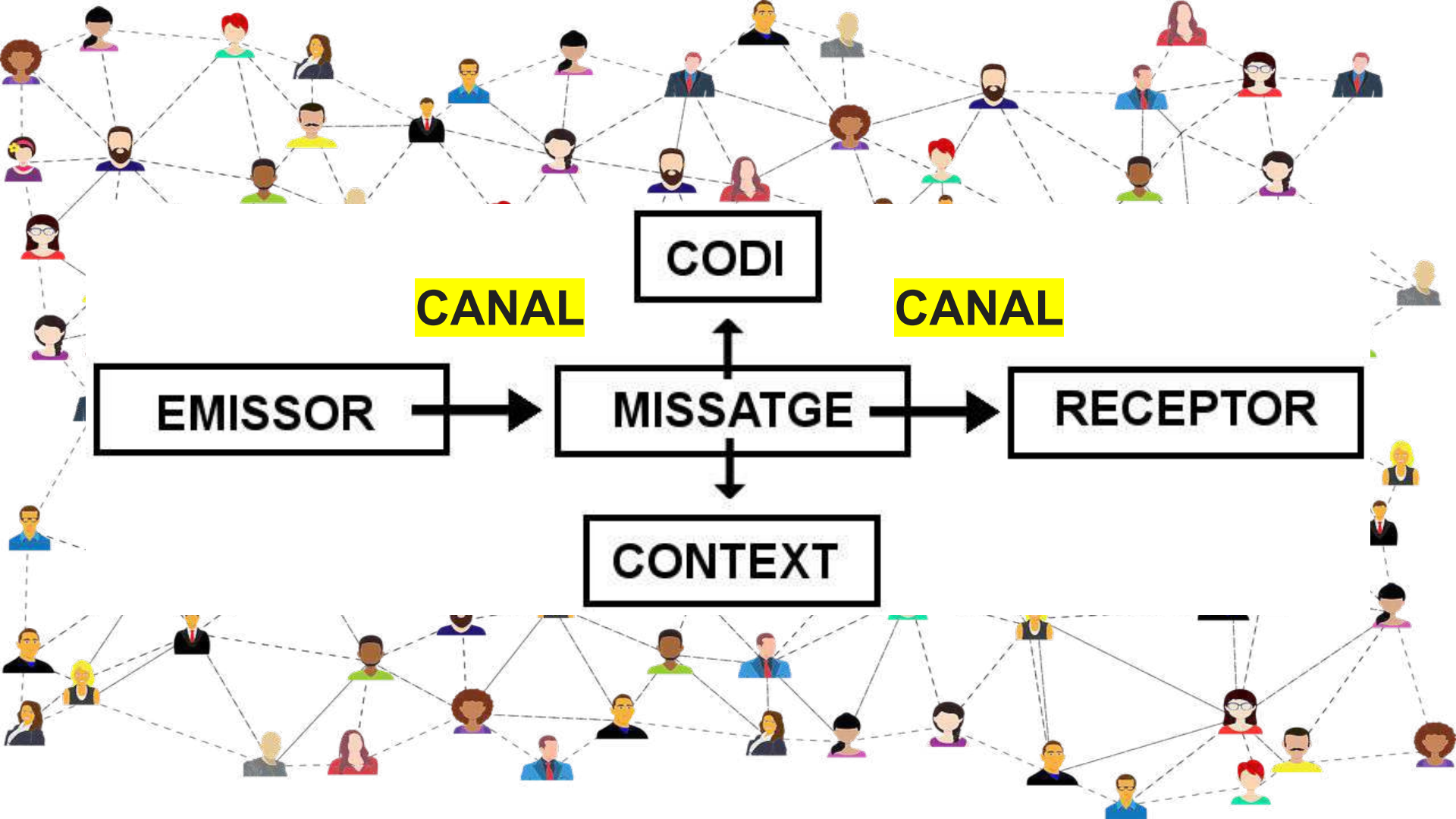

Ens
desinformen

Ens
entretener

- Plataforma digital
- Propietat privada
- Esfera pública
- Comunitat d'interessos
- Interacció
- Emissors/receptors

iTunes Store

Yelp

Instagram

Facebook

Twitter

Phoster

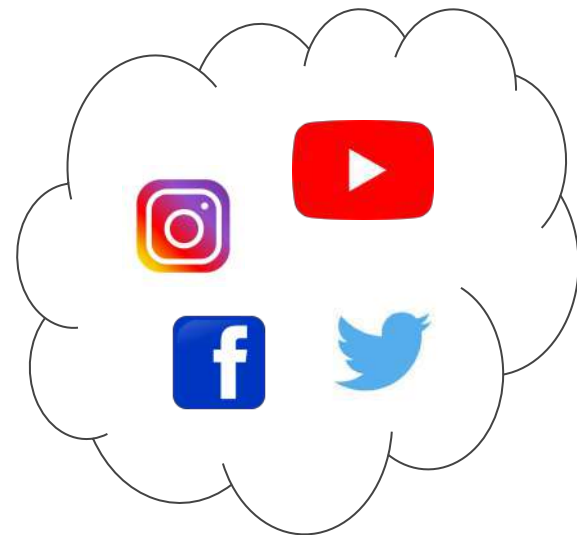
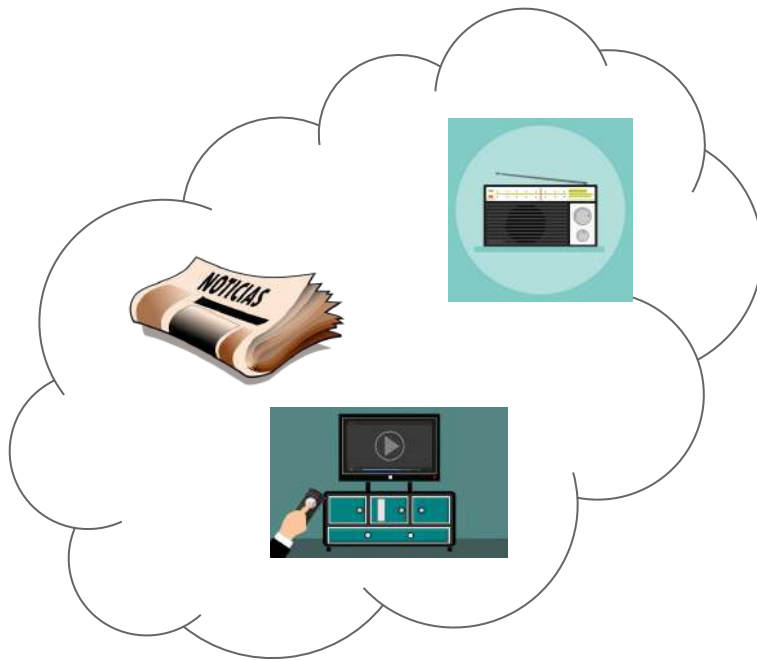
Game

Automatic

Com ens informam? A través de quin mitjà?

La informació que rebem

Si volem prendre consciència de què és la identitat digital i la forma en què consumim informació cal que dediquem un temps a reflexionar sobre la manera que tenim d'informar-nos i l'ús que fem d'internet.

*Obligatorio

<https://linktr.ee/serranoyol>

La tecnologia digital 2022 Espanya

[Enllaç](#)

Població total

46,73
milions

Mòbils

55,52
milions

Internet

43,93
milions

Xarxes socials

40,7
milions

Urbanització

81,3%

vs. població

119%

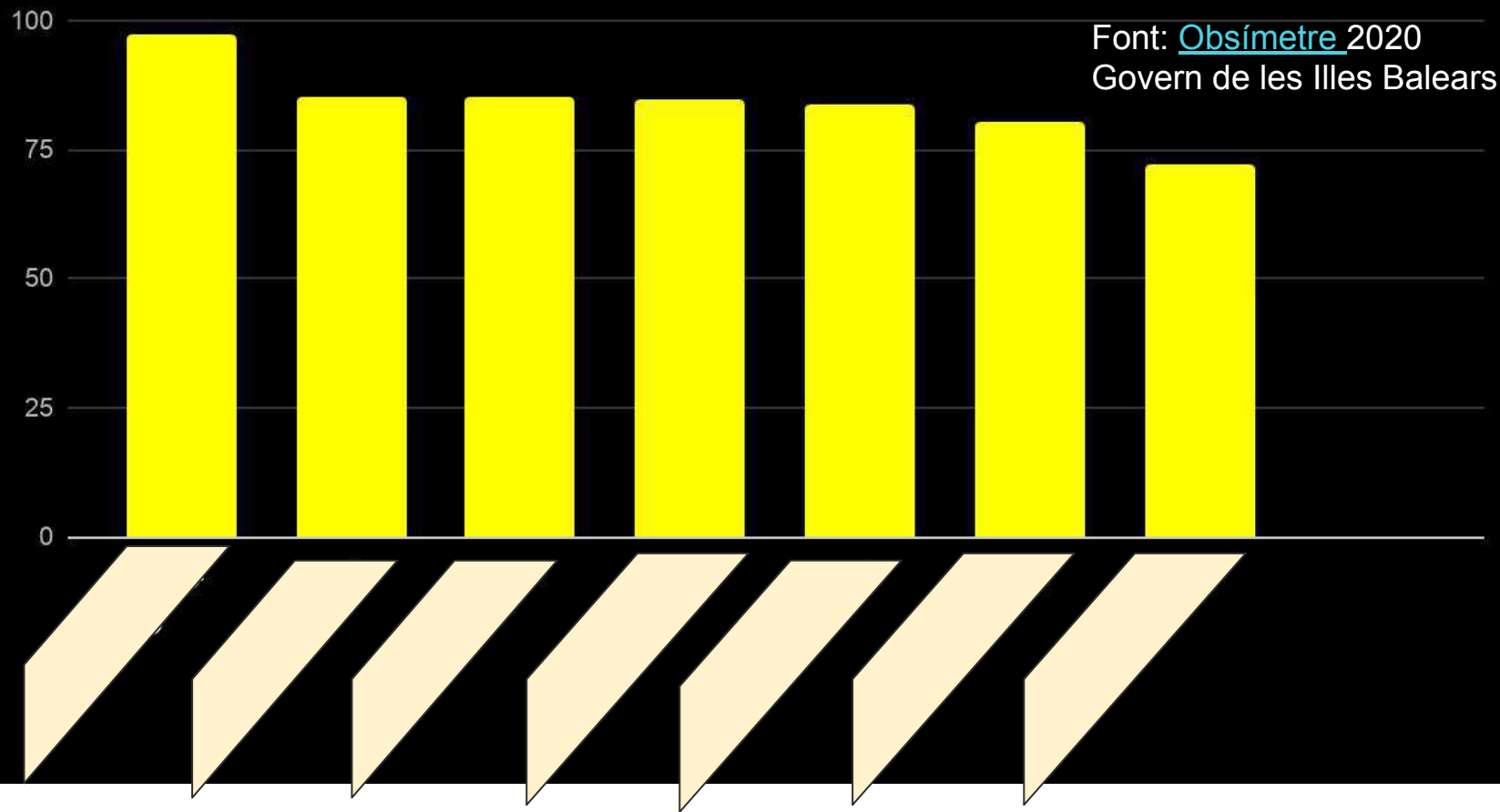
penetració

94%

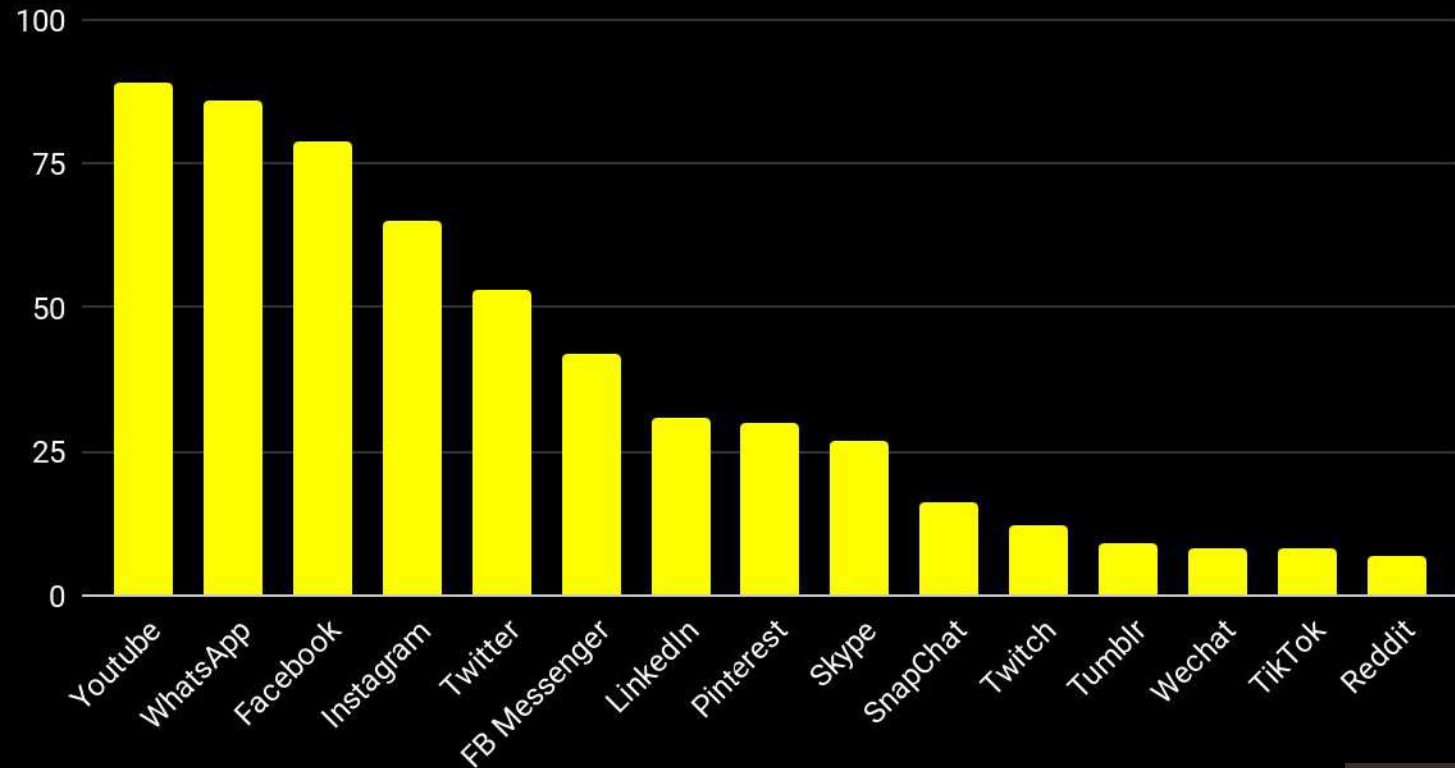
penetració

87,1%

Principals usos d'Internet a les Illes Balears (%)

Ús de les xarxes socials a Espanya 2021 % (entre 16 i 64 anys)

Fets
alternatius

Manipulació

Notícies
falses

Desinformació

Llum
de
gas

Faules

Postveritat
[Exemple: Brexit](#)

Rumors

Propaganda

Errors

El pedo de un hipopótamo deja tres hospitalizados

El pedo de un hipopótamo deja tres hospitalizados

Tres ancianos que visitaban el Parque de Cabárceno, en Cantabria, tuvieron que ser atendidos

A una reportera
de TVE li toca la
Grossa de Nadal

VIRALES 23/12/2019 09:12 CET | Actualizado 23/12/2019 11:04 CET

Era mentira: la historia verdadera tras el 'espectáculo' en directo de la reportera de TVE

Dijo que le había tocado 'El Gordo', pero...

Redacción ElHuffPost

[Enllaç](#)

El País publica una foto falsa de Hugo Chávez hospitalizado

≡ EL PAÍS

INTERNACIONAL

EUROPA EE UU MÉXICO AMÉRICA LATINA ORIENTE PRÓXIMO ASIA ÁFRICA FOTOS OPINIÓN BLOGS TITULARES »

Te quedan 4 artículos gratis este mes

SUSCRÍBETE POR 1€

La foto que EL PAÍS nunca debió publicar

El periódico pide disculpas tras retirar una imagen falsa de Hugo Chávez

Portada de El País con la foto falsa.

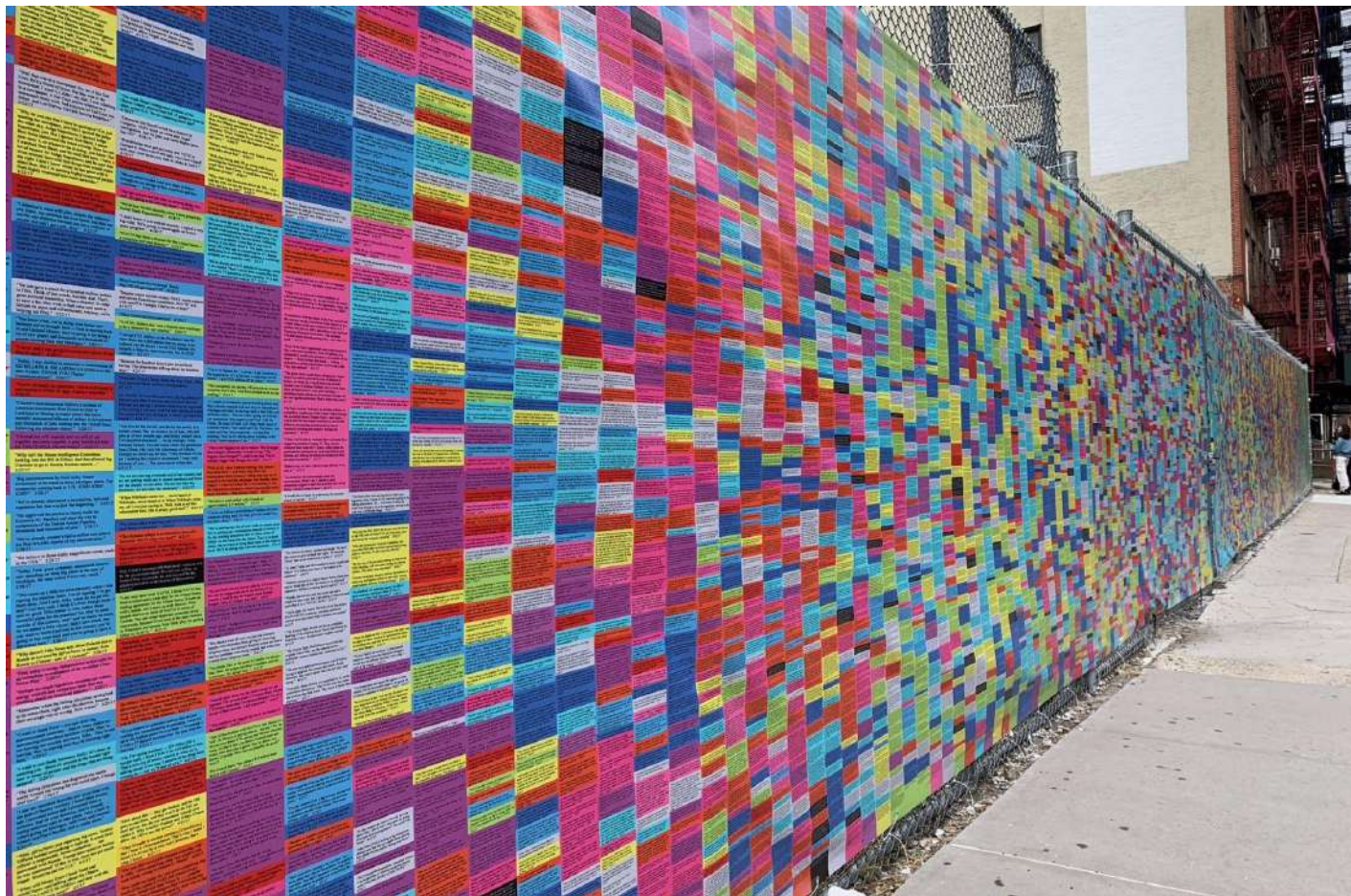

TRUMP

OBAMA

Donald
Trump: 21
declaracions
falses o
enganyoses
cada dia

COMUNICAT OFICIAL DE PREVENCIÓ UIB

La uib informa de la **suspensió i cancel·lació** de classes durant la setmana degut a l'expansió i infecció del Corona Virus que afecta a una petita part de la població a Mallorca.

Aquesta decisió inclou la totalitat de la agenda acadèmica, cultural i deportiva de la universitat de les Illes Balears

A causa de l'expansió del coronavirus i les últimes mesures adoptades pel Ministeri de Sanitat, compartim amb la comunitat universitària informació d'interès al respecte.

Hores d'ara no existeixen restriccions als desplaçaments ni al comerç internacional amb les zones de risc, però el Ministeri de Sanitat ha recomanat no viatjar-hi si no és imprescindible i aplicar criteris de precaució.

La Universitat està en contacte amb els alumnes de l'UIB que s'han traslladat a Itàlia en el marc dels programes de mobilitat amb els estudiants italians que, de la mateixa manera, han vingut al nostre campus. La situació és, en tots dos casos, de normalitat. Tot i això, alguns dels estudiants de la UIB a Itàlia han manifestat que s'estimen més tornar a casa i, per tant, la Universitat els facilitarà el desplaçament.

Així mateix, s'ha creat una comissió, encapçalada pel vicerector de Campus, Cooperació i Universitat Saludable, Antoni Aguiló, per estar a l'aguait d'altres possibles casuístiques derivades de viatges o desplaçaments dels membres de la comunitat universitària. Estam en contacte amb la Consellera de Salut per disposar d'informació actualitzada en tot moment.

Ens els enllaços següents trobareu les mesures de protecció bàsiques i recomanacions per a persones que tornin de zones de risc o que hi hagin d'anar:

Organització Mundial de la Salut (OMS)

Brot de malaltia per coronavirus (COVID-19)

Palma, 9 de març de 2020
El Rector, Llorenç Huguet

Universitat
de les Illes Balears

na degut a
població a

rtiva de la

La uib i
l'expans
Mallorca

Aquesta

Twittear

Universitat de les Illes Balears - UIB @UIBuniversitat · 11 mar.

Arran dels rumors falsos que s'han publicat sobre l'alteració de les classes a la UIB per mor del [#Coronavirus2019](#) ens veiem obligats a DESMENTIR aquesta informació.

Qualsevol novetat que es pugui produir es publicarà als CANALS OFICIALS. Seguiu la web coronavirus.uib.cat.

COMUNICAT OFICIAL DE PREVENCIÓ UIB

La uib informa de la **suspensió i cancel·lació** de classes durant la setmana degut a l'expansió i infecció del Corona Virus que afecta a una petita part de la població a Mallorca.

Aquesta decisió inclou la totalitat de la agenda acadèmica, cultural i esportiva de la universitat de les Illes Balears

A causa de l'expansió del coronavirus i les últimes mesures adoptades pel Ministeri de Sanitat, compartim amb la comunitat universitària informació d'interès al respecte.

Hores d'ara no existeixen restriccions als desplaçaments ni al comerç internacional amb les zones de risc, però el Ministeri de Sanitat ha recomanat no viatjar-hi si no és imprescindible i aplicar criteris de precaució.

38

48

Buscar en Twitter

Personas relevantes

Universitat de I...
@UIBuniv... Te sigue

Siguiendo

La Universitat de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Recerca, docència, internacionalització, innovació i cultura. Núm. oficial de registre: UIBT001.

Qué está pasando

COVID-19 · Ayer

La Comunidad de Madrid notifica el primer brote con cinco casos en una empresa

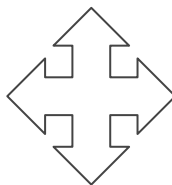
#NuevoSEATLeón

Único, como todo lo nuestro

 Promocionado por SEAT España

El perquè de les notícies falses

Diners

Ideologia

Les llistes

MILENIALES

25 mayo, 2018 - Juanan Navarro

5 formas de gastar tu dinero que no merecen remordimiento

MILENIALES

24 mayo, 2018 - Redacción CN

25 momentos en los que te das cuenta de que ya no eres tan joven

Els moixos

'CAT SPA'

Un gato arrasa en TikTok con un vídeo en el que se le ve disfrutando de un 'día de spa'

- El gatito Chase y su dueño saben cómo relajarse como es debido
- Una niña se cuela en una videoconferencia de trabajo de su padre y revela un secreto familiar

Els famosos

ESPAÑA

EMPRESAS

DEPORTES

CULTURA

PODCAST

ESRADIO

CLUBLD

La "traición sellada ante notario" que planea sobre Casillas y Carbonero

Mila Ximénez, arropada por Belén Esteban, confiesa cómo lleva su lucha contra el cáncer

'Solo las bestias', uno de los mejores thriller del año

"¿Cristiano fue una compra equivocada?
¡Absolutamente sí!"

ESA

Reclam comercial

mejores
precios en
pastillas
y otras
aciones.

re más

conexió segura...

EQUIPATE CON LO MEJOR

Conviértete en el nuevo Ibai: todo lo necesario para ser youtuber o streamer de Twitch

- Hazte con los mejores aliados para empezar a crear tu propio contenido de internet y dar el salto a este apasionante mundo virtual
- Ibai Llanos entrevista este jueves a Sergio Ramos
- Entrevista de Ibai Llanos a Sergio Ramos: Horario y dónde verla hoy en directo

VER IMÁGENES

Los me
precios
batería
de fren
repara

Desc

- Crisis
- Guerres
- Desastres naturals
- Salut
- Immigració

Immigració

 PROGRAMAS Y PODCAST EMISORAS

Madrid 32° / 18°

04 DE JULIO DE 2020 ACTUALIZADO A LAS 10:08 CEST

SER CATALUNYA

La Fiscalía de Barcelona presenta la primera querrela por 'fake news' en España

La COVID-19 y sus bulos: 1.000 mentiras, alertas falsas y desinformaciones sobre el coronavirus

BULOS

Teories de la conspiració

Catàstrofes i emocions: [el caso Frida Sofía](#)

La guerra de la desinformació

c26FX/status/1517244208016506880

← Tweet

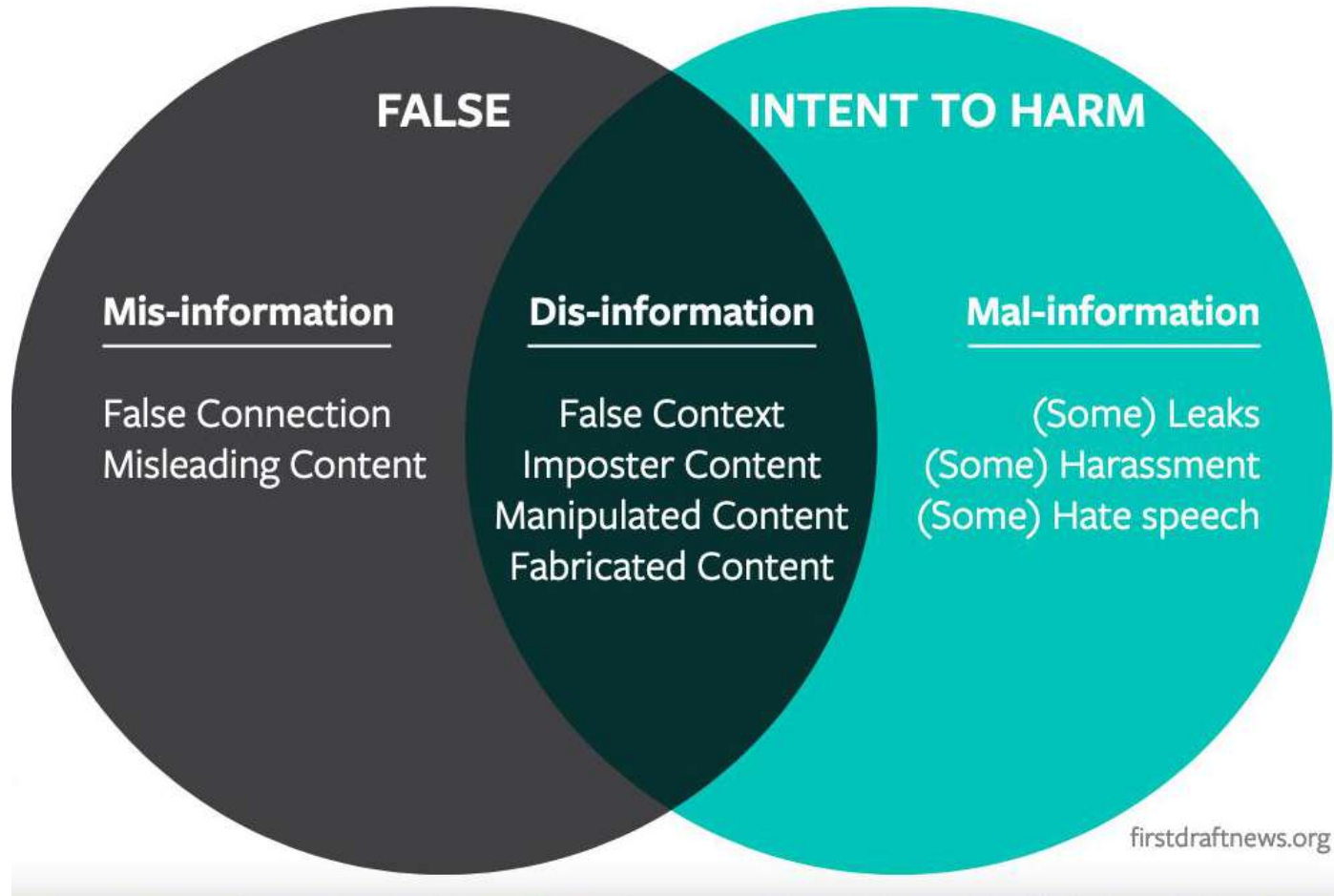

REVOLUCION
@jorgec26FX

Aleksandra Zelenskaya, la hija de Zelensky, reniega de su padre. Lo llama nazi y asesino del pueblo ucraniano: "Rusos, ucranianos, ¡quiero contarles lo que está pasando allí!"***

[Enllaç](#)

7 TIPUS DE DESINFORMACIÓ

Sàtira o
paròdia

No té intenció de
fer mal, però té el
potencial
d'enganyar

Contingut
enganyós

Ús enganyós de la
informació per a
incriminar algú

Contingut
impostor

Quan es suplanten
les fons originals

Contingut
fabricat

Contingut 100%
fals, dissenyat per
enganyar i fer mal

Connexió
falsa

Quan el titular, les
imatges o altres
elements no recolzen
el contingut

Context
fals

Contingut real que es
comparteix fora de
context

Contingut
manipulat

Quan es manipula
informació genuïna
per enganyar

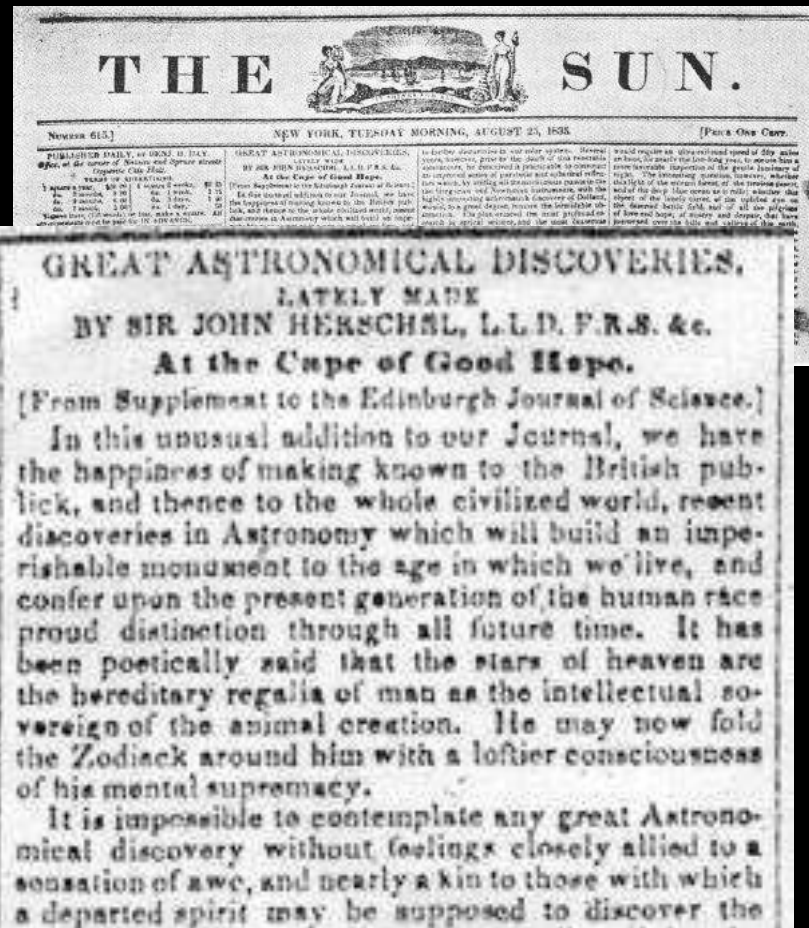

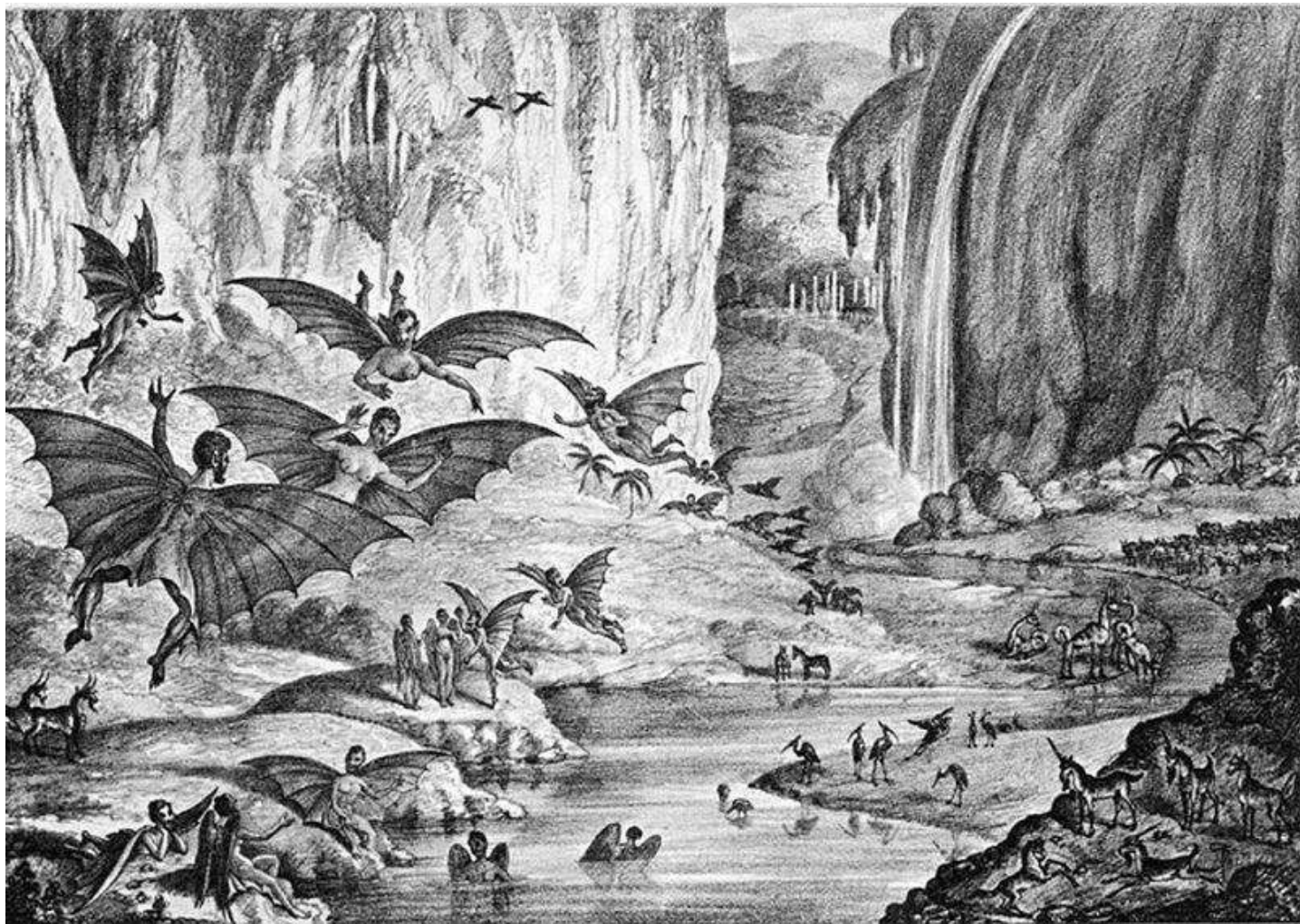
Posa't a prova

La primera *fake news* de la Historia Contemporánea

El periodisme
sensacionalista
L'amarillisme

Què és el que ha canviat ara?

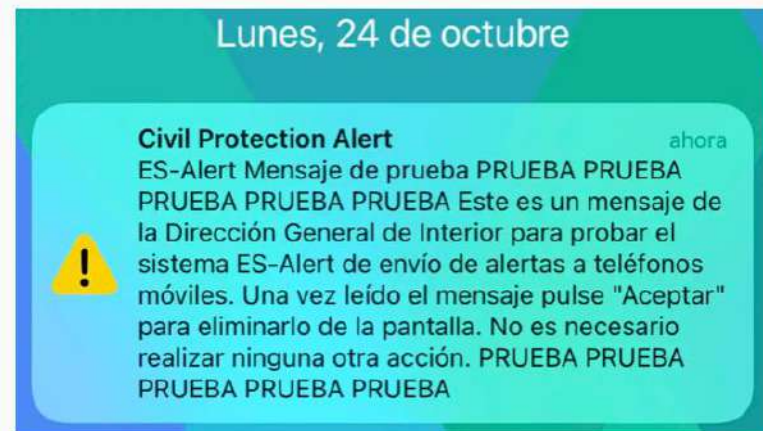

SER

SER (NUEVO ESTILO
BOLETIN HORARIO 3-9-12)

El negoci de la mentida

Seu [Internet Research Agency](#), Sant Petersburg

ABC INT

España ▾ Internacional

«FAKE NEWS»

La «gra

● Un edificio en
los críticos co

Foto: Guy Martin

En un remoto rincón de la ex Yugoslavia, un puñado de jóvenes torció para siempre la historia moderna. Crearon infinidad de 'fake news' a favor de Donald Trump dándole así un importante empujón para encaramarlo en la Casa Blanca. ¿Quiénes son esos jóvenes y por qué lo hicieron? Parece una noticia más inventada por ellos, pero es la pura (y triste) verdad. Por

Carlos Manuel Sánchez

00 habitantes) vivió tiempos mejores. Sus habitantes presumen -con esa

Más ≡

lía

lizar a

Buy Instagram Followers

Increase your clout on Instagram by gaining a huge following. Buy Instagram followers from us at rock-bottom prices!

500 Instagram Followers	1,000 Instagram Followers	2,500 Instagram Followers	5,000 Instagram Followers	10,000 Instagram Followers	20,000 Instagram Followers
No password is required	No password is required	No password is required	No password is required	No password is required	No password is required
No need to follow others	No need to follow others	No need to follow others	No need to follow others	No need to follow others	No need to follow others
Fast Delivery	Fast Delivery	Fast Delivery	Fast Delivery	Fast Delivery	Fast Delivery
24/7 Skype/Email Support	24/7 Skype/Email Support	24/7 Skype/Email Support	24/7 Skype/Email Support	24/7 Skype/Email Support	24/7 Skype/Email Support
\$ 5	\$ 7	\$ 20	\$ 30	\$ 60	\$ 115
Instagram Username	Instagram Username	Instagram Username	Instagram Username	Instagram Username	Instagram Username
Buy Now!	Buy Now!	Buy Now!	Buy Now!	Buy Now!	Buy Now!

El negoci de la tecnologia

El futur ja està aquí: les deep fake

BBC
MUNDO

Which face is real? whichfaceisreal.com

PLAY

ABOUT

METHODS

LEARN

PRESS

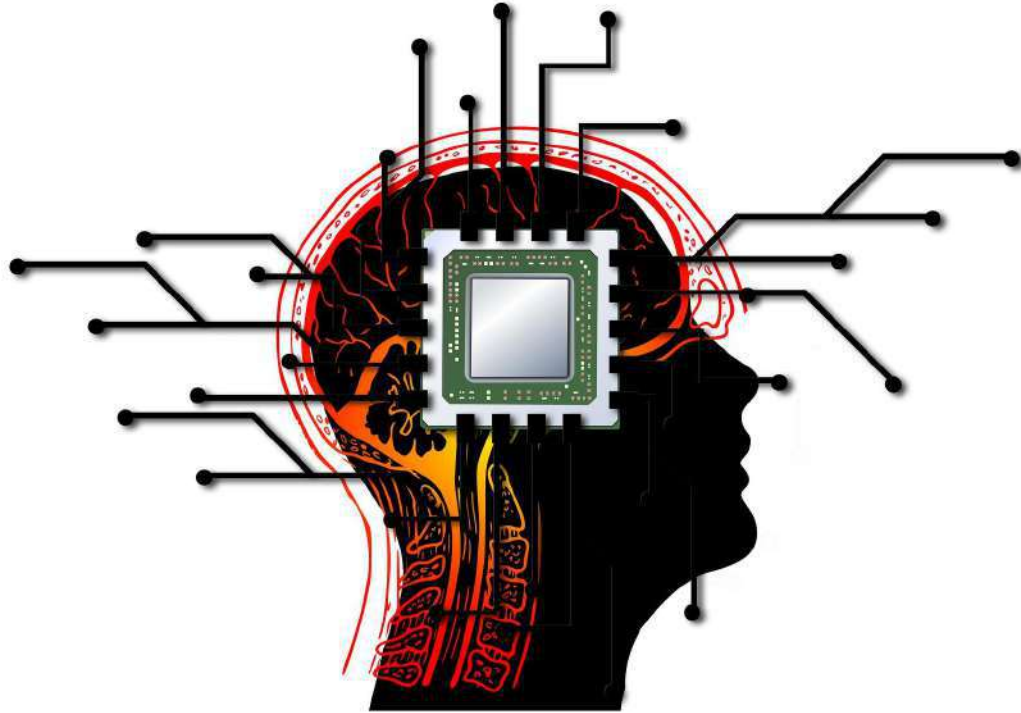
CONTACT

BOOK

CALLING BS

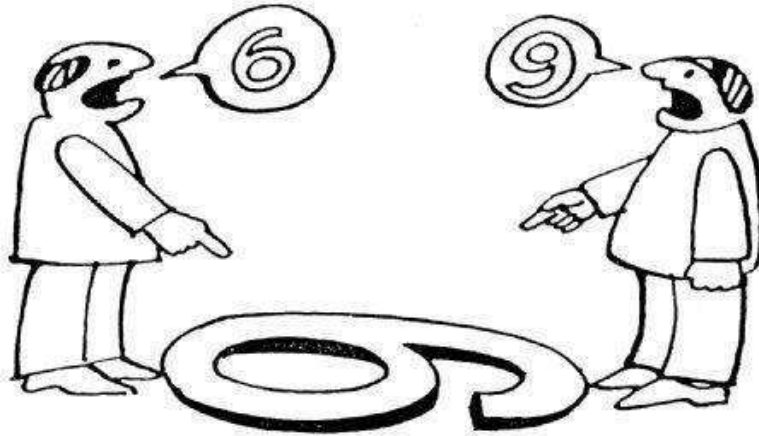
Perquè ens agraden les notícies falses?

Ens agrada agradar

Ens agrada tenir raó

Perquè ens agraden les notícies falses?

1

DRECERES MENTALS
Estereotips / prejudicis

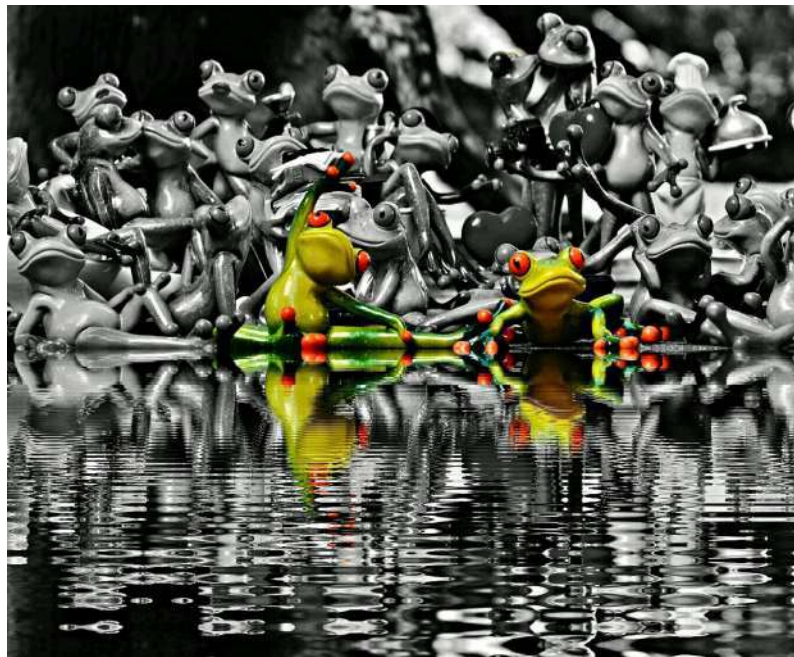

Perquè ens agraden les notícies falses?

2

EFFECTE FAMILIARITAT
Repetició

Perquè ens agraden les notícies falses?

3

BIAIX DE CONFIRMACIÓ
Validació social

Perquè ens agraden les notícies falses?

4

ALERTA AMB LES EMOCIONS

Biaix d'atenció

por
curiositat
compassió
morbositat
urgència

Perquè ens agraden les notícies falses?

5

AL CERVELL LI ENCANTEN
LES IMATGES

84% més visites
40 vegades més

Per què les notícies falses són perilloses?

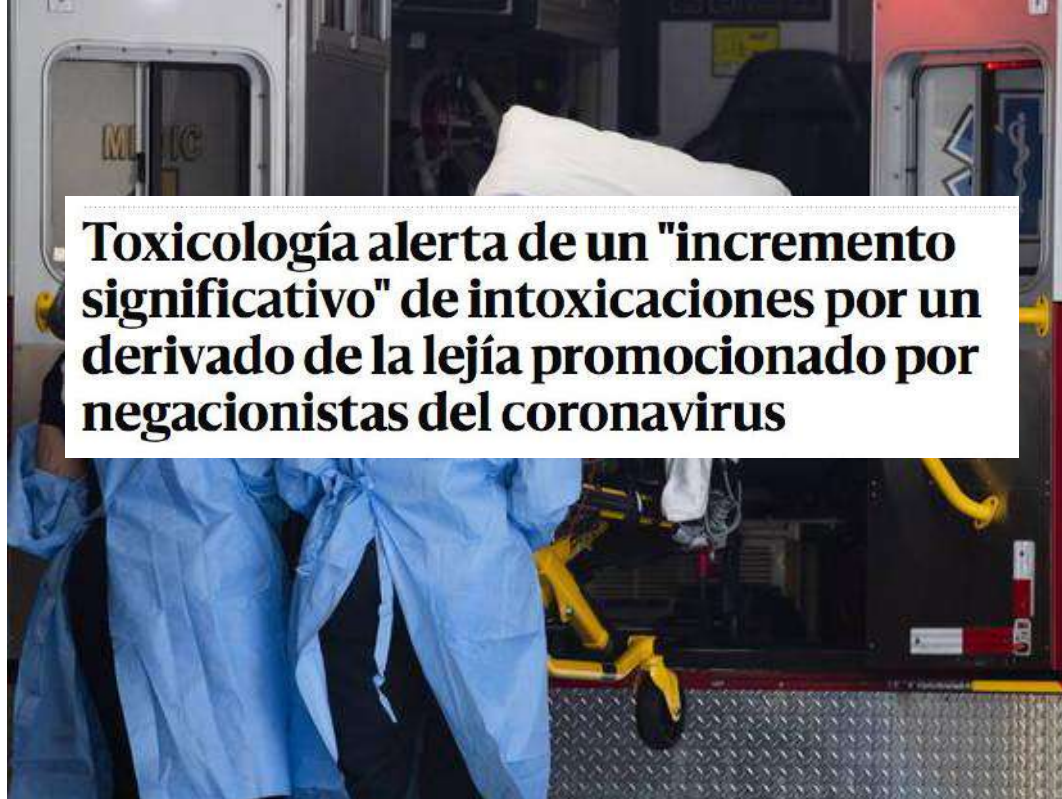

Per què les notícies falses són perilloses?

'Fake news' en México: cómo un mensaje de WhatsApp llevó a un pequeño pueblo a quemar vivos a dos hombres inocentes

Per què les notícies falses són perilloses?

Per què les notícies falses són perilloses?

La informació veraç és un dret

Article 20 de la Constitució Espanyola reconeix i protegeix, entre altres, el dret a: comunicar o rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió. La llei regularà el dret a la clàusula de consciència i al secret professional en l'exercici d'aquestes llibertats.

FISCALÍA GENERAL
DEL ESTADO

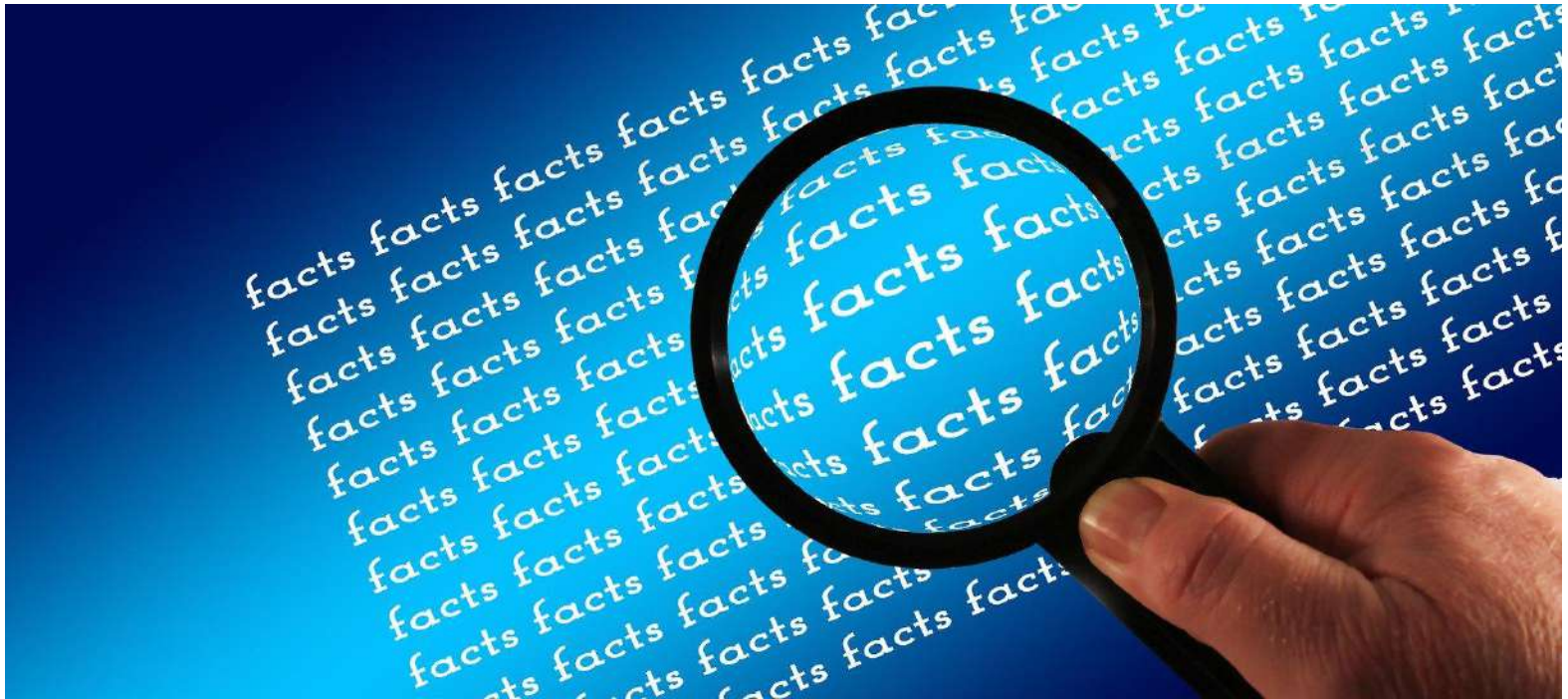
SECRETARÍA TÉCNICA

TRATAMIENTO PENAL DE LAS “FAKE NEWS”.

Según la RAE, *desinformar* es dar información intencionadamente manipulada al servicio de ciertos fines, y también dar información insuficiente u omitirla.

Las “fake news” o noticias falsas inundan actualmente las páginas de Internet y las redes sociales, pudiendo llegar a generar confusión e incluso alterar la percepción de la realidad de los ciudadanos.

Què podem fer per combatre les notícies falses i la desinformació?

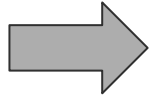
Tècniques del periodisme

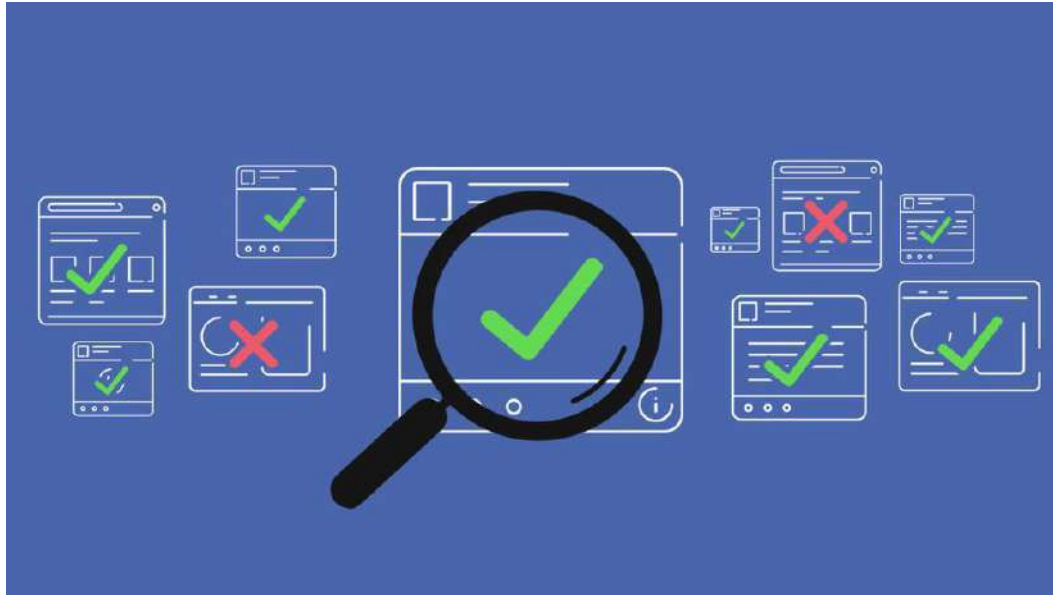
Si la teva mare te
diu que t'estima,
comprova-ho

VERIFICACIÓ O FACT-CHECKING

Verificació de fets: confirmar i comprovar fets i dades amb el propòsit de detectar errors, imprecisions i mentides.

Com saber si una informació és certa o és falsa?

1

Qui és la font de la informació?

ACTUALIDAD

CULTURA

CURIOSIDADES

visto en

HAY NOTICIA

Rosa Melano matriculada en más de 3.000 institutos de toda España para el próximo curso

Aviso legal

Aviso Legal

Nuestra web es un site de humor cuyo fin es el entretenimiento. El contenido de HayNoticia es ficción y no se corresponde con la realidad.

[Leer más »](#)

Com saber si una informació és certa o és falsa?

2

No te quedis només amb el titular

GOSSIPS

La reina Sofía golpeada por el coronavirus. Se acaba de saber esto. Control médico en Zarzuela

■ El covid-19 tiene las primeras consecuencias en la Casa Real

De Letizia a Leonor, pasando por la reina Sofía: el coronavirus llega a la Corona

Por Cotilleo.es - 11 marzo, 2020

cotilleo.es

Com saber si una informació és certa o és falsa?

3

Cerca el titular a internet

Rosa Melano matriculada en más de 3.000 institutos de toda España para el próxi X 🔍

Todo

Noticias

Imágenes

Vídeos

Shopping

Más

Configuración

Herramientas

Aproximadamente 618 resultados (0,36 segundos)

haynoticia.es › rosa-melano-matriculada-en-mas-de-3-0... ▼

Rosa Melano matriculada en más de 3.000 institutos de toda ...

hace 4 días - **Rosa Melano matriculada en más de 3.000 institutos de toda España para el ... con el nombre Rosa Melano para el inicio del próximo curso.**

twitter.com › HayNoticia › status ▼

Hay Noticia on Twitter: "Rosa Melano, matriculada en más de ...

hace 4 días - More. Copy link to Tweet; Embed Tweet. **Rosa Melano, matriculada en más de 3.000 institutos de toda España para el próximo curso ...**

lazurbana.fm › rosa-melano-matriculada-en-mas-de-3-0... ▼

Rosa Melano matriculada en más de 3.000 institutos de España ...

Rosa Melano matriculada en más de 3.000 institutos de España para el próximo ... de 3.547 institutos de Enseñanza Secundaria repartidos en todo el territorio ... la misma persona, con el nombre Rosa Melano para el inicio del próximo curso.

Com saber si una informació és certa o és falsa?

4

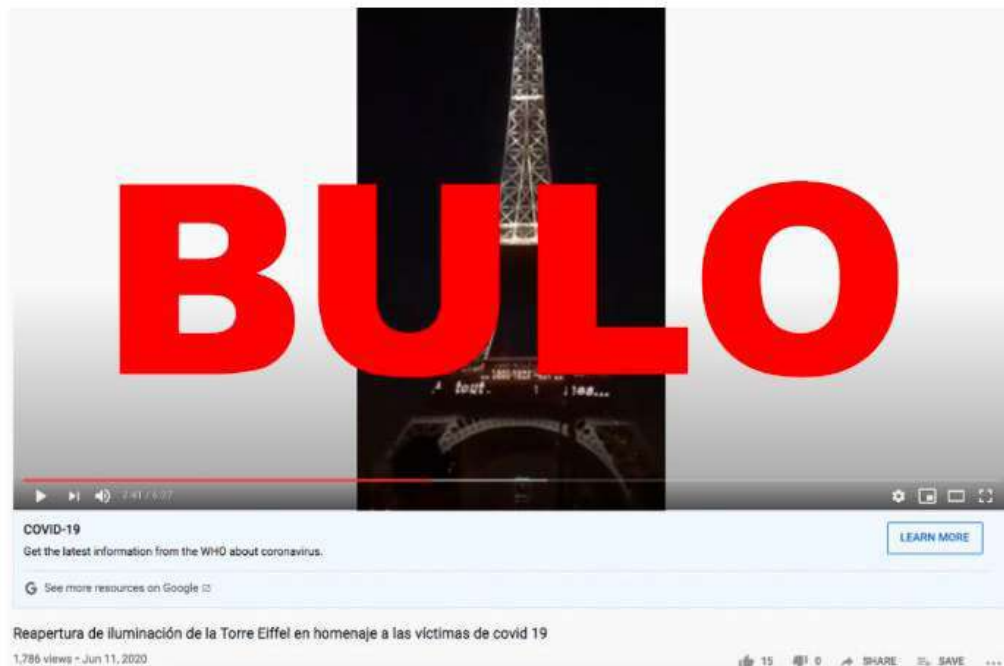
Comprova la data

MALDITO BULO

19/06/2020

No, este vídeo de un espectáculo de luces en la Torre Eiffel no es actual ni es un homenaje a las víctimas de la COVID-19: es de 2019 por el 130º aniversario del monumento

Com saber si una informació és certa o és falsa?

5

Fixa't en el format. Hi ha alguna cosa rara?

Tipografia, logotipus, faltes ortografia, etc.

Com saber si una informació és certa o és falsa?

6

Fixa't en el contingut. Hi ha alguna cosa rara?

Cita fons, dona resposta a les 5w?

COMUNICAT OFICIAL DE PREVENCIÓ UIB

La uib informa de la **suspensió i cancel·lació** de classes durant la setmana degut a l'expansió i infecció del Corona Virus que afecta a una petita part de la població a Mallorca.

Aquesta decisió inclou la totalitat de la agenda acadèmica, cultural i deportiva de la universitat de les Illes Balears

A causa de l'expansió del coronavirus i les últimes mesures adoptades pel Ministeri de Sanitat, compartim amb la comunitat universitària informació d'interès al respecte.

Hores d'ara no existeixen restriccions als desplaçaments ni al comerç internacional amb les zones de risc, però el Ministeri de Sanitat ha recomanat no viatjar-hi si no és imprescindible i aplicar criteris de precaució.

La Universitat està en contacte amb els alumnes de l'UIB que s'han traslladat a Itàlia en el marc dels programes de mobilitat amb els estudiants italians que, de la mateixa manera, han vingut al nostre campus. La situació és, en tots dos casos, de normalitat. Tot i això, alguns dels estudiants de la UIB a Itàlia han manifestat que s'estimen més tornar a casa i, per tant, la Universitat els facilitarà el desplaçament.

Així mateix, s'ha creat una comissió, encapçalada pel vicerector de Campus, Cooperació i Universitat Saludable, Antoni Aguiló, per estar a l'aguait d'altres possibles casuístiques derivades de viatges o desplaçaments dels membres de la comunitat universitària. Estam en contacte amb la Consellera de Salut per disposar d'informació actualitzada en tot moment.

Ens els enllaços següents trobareu les mesures de protecció bàsiques i recomanacions per a persones que tornin de zones de risc o que hi hagin d'anar:

Organització Mundial de la Salut (OMS)

Brot de malaltia per coronavirus (COVID-19)

Palma, 9 de març de 2020
El Rector, Llorenç Huguet

Universitat
de les Illes Balears

na degut a
població a

rtiva de la

La uib i
l'expans
Mallorca

Aquesta

WHO

WHEN

WHERE

How

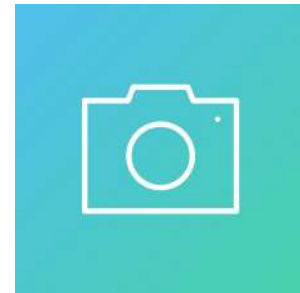
WHY

WHAT

Com saber si una informació és certa o és falsa?

7

Les fotos i els vídeos també enganyen

**FIRST
DRAFT**

ABOUT

PROJECTS

RESEARCH

TRAINING

LATEST

Desafío de observación

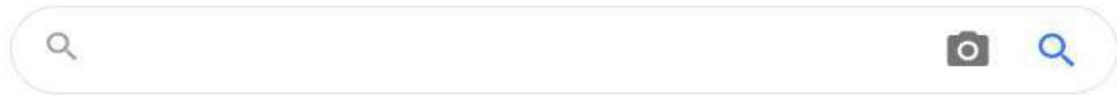
Cada fotografía de este desafío contiene pistas visuales para identificar donde se tomó

Tiene cuatro oportunidades cada una para acertar

Aparecerán pistas por cada respuesta errónea, pero perderá 1 punto por cada intento

¡Buena suerte!

Iniciar

images.google.com

Vídeos

InVid

[Enllaç](#)

Youtube data viewer (AI)

[Enllaç](#)

image _ _

Com saber si una informació és certa o és falsa?

8

Comprova el que diuen les fonts
oficials

Se acaba de producir atropellamiento masivo en las Ramblas de Barcelona por parte de una persona con una furgoneta. Varios heridos

5:16 p. m. · 17 ago. 2017

3,7 mil 8,7 mil personas están twitteando sobre esto

3,9 mil 4 mil personas están twitteando sobre esto

SOS @mossos

No publicuéis fotos del operativo policial ni imágenes que puedan herir sensibilidades
Seguid fuentes oficiales y NO DIFUNDÁIS RUMORES

10:25 p. m. · 17 ago. 2017

5 mil 4,8 mil personas están twitteando sobre esto

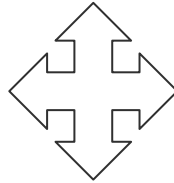
Com saber si una informació és certa o és falsa?

9

Quins interessos pot haver darrere la notícia?

Diners

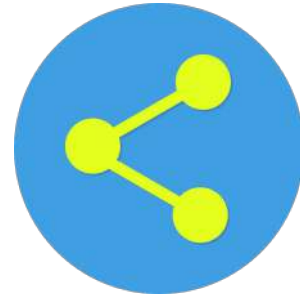

Ideologia

10

Si dubtes, no ho
comparteixis

1

Les notícies falses no són una broma

2

Tenen conseqüències

3

Cadascun pots triar propagar-les o combatre-les

Decàlegs contra les fake news

[Decàleg FORTA](#)

[Decàleg Fundació FAD Juventut](#)

[Decàleg del Consell Audiovisual
d'Andalusia](#)

Agències de fact-checking

[Verificat](#)

[Maldita](#)

[Newtral](#)

[EFE Verifica](#)

[Verifica RTVE](#)

La Bola extra

Bibliografia

Amorós, M. (2018). Fake News. La verdad de las noticias falsas. Barcelona: Plataforma Editorial.

Ballester, L., & Colom, A. J. (2016). El mundo en el bolsillo. Madrid: Sello Editorial.

D'Ancona, M. (2017). Post Truth. The New War on Truth and How to Fight: The New War on Truth and How to Fight Back. London: Ebury Digital.

Levi, Simona. (2019). #Fake You. Fakes News y Desinformación. Barcelona: Rayo Verde.

Marqués, N. F. (2019). Fake News de la Antigua Roma. Barcelona: Espasa. Planeta de Libros.

Muro Solans, J. G. (2018). Good Bye veritat. Una aproximació a la postveritat. Lleida: Pagès Editors.

Enllaços d'interès

EduCAC <https://www.educac.cat/>

Com parla la televisió. TV3. <http://www.tv3.cat/aquity3/>

Learn to check <https://learntocheck.org/>

Maldita.es <https://maldita.es/>

Newtral <https://www.newtral.es>

Efe Verifica

<https://www.efecom.com/efe/espana/efeverifica/50001435>

Verificat <https://www.verificat.cat>

Contra la desinformación <http://contraladesinformacion.es/>

Fets o fakes. Programa radio

<https://www.ccma.cat/catrado/catalunya-migdia/fetsofakes/>

Comprovació vídeos <https://citizenevidence.amnestyusa.org/>

Comprovació fotos images.google.com

Pel·lícules i documentals

Luna Nueva, 1940

Juan Nadie, 1941

Ciudadano Kane, 1941

El Gran Carnaval, 1951

El cuarto poder, 1952

Primera Plana, 1974

Todos los Hombres del Presidente, 1976

Network, 1976

El año que vivimos peligrosamente, 1982

Bajo el fuego, 1983

Los gritos del silencio, 1984

Al filo de la Noticia, 1987

Quiz Show, el dilema, 1994

The Paper. Detrás de la noticia, 1994

La Cortina de Humo, 1997

El show de Truman, 1998

El dilema, 1999

El precio de la verdad, 2003

Buenas noches y buena suerte, 2005

Zodiac, 2007

El desafío Frost contra Nixon, 2008

La sombra del poder, 2009

The newsroom, 2012 (sèrie)

El Quinto Poder, 2013

Spotlight, 2015

Una historia real, 2015

Nightcrawler, 2015

Los archivos del Pentágono, 2018

Un día más con vida, 2018

La corresponsal, 2018

La voz más alta, 2019

Hater, 2020

El gran hackeo, 2019 (Netflix)

El dilema de las redes sociales, 2020

Posverdad: la desinformación y el coste de las fake news, 2020

